

Міністерство освіти і науки України
Львівський інститут економіки і туризму

**«РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ЕТНОТУРИЗМУ:
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

*Збірник матеріалів
IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
молодих вчених та студентів*

(25 лютого 2016 р.)

Львів
2016

Міністерство освіти і науки України
Львівський інститут економіки і туризму

ББК 75.81

«Розвиток українського етнотуризму: проблеми та перспективи» : [Текст] : Зб. матер. IV Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених (Львів, 25 лютого 2016 р.) / Міністерство освіти і науки України, Львівський інститут економіки і туризму. — Львів : ЛІЕТ, 2016. — 300 с. — 100 пр.

У збірнику матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених висвітлюються проблемні питання, пов'язані із визначенням поняття «етнічний туризм», його місця у структурі туризму. Статті учасників конференції окреслюють здобутки, сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку етнотуризму в Україні та світі; аналізують основні ресурси етнічного туризму з метою залучення їх до формування якісного туристичного продукту України.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, фахівців сфери туризму, аспірантів та студентів вищих навчальних закладів.

ОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Львівський інститут економіки і туризму

Департамент міжнародного співробітництва та туризму ЛОДА

Управління туризму ЛМР

Львівська асоціація розвитку туризму

УПОРЯДНИКИ:

Бочан І. О. — ректор ЛІЕТ, д. е. н., професор, голова оргкомітету;

Паньків Н. Є. — проректор з науково-педагогічної роботи і туризму, к. б. н.;

Цимбала О. С. — завідувач музейного комплексу

Василишин-Грицина Т. М. — літературний редактор

Рекомендовано до друку

Вченою радою Львівського інституту

економіки і туризму (протокол № 4 від 03. 02. 2016 р.)

© Львівський інститут
економіки і туризму, 2016
© Автори статей, 2016

ЗМІСТ

<i>Бочан І. О.</i> Вступне слово про етнотуризм	6
<i>Алешугіна Н. О.</i> Етнокультурні ресурси: сутність, класифікація, значення для розвитку туризму	8
<i>Анісімович-Шевчук О. З., Свинчук М. В.</i> Політико-комунікаційні аспекти етнотуризму	15
<i>Бегей О. І.</i> Розвиток етнотуризму в Жидачівському районі: стан та перспективи.....	23
<i>Берест Р. Я.</i> Етнографічні особливості і перспективи розвитку туризму у Карпатському регіоні України	29
<i>Бучко Ж. І.</i> Буковина етнотуристична: можливості та тенденції для транскордонного туризму	37
<i>Гаврилюк А. М.</i> Український етнічний туризм як тренд національно-патріотичного виховання студентської молоді	43
<i>Гбур А. М.</i> Історико-культурна спадщина Бойківщини у музейних колекціях	54
<i>Головко О. М., Чорій М. В.</i> Сучасні тенденції використання традицій та етнічних кухонь у готельно-ресторанній сфері Закарпатської області	64
<i>Голуб М. О.</i> Методичні основи вибору туристичних ресурсів для розвитку етно- та еко- туризму	70
<i>Дехтяр Н. А.</i> Етнографічний туризм у контексті відновлення інтересу до національної культури	76
<i>Дорош Ю. С.</i> Традиції святкування Різдва як туристичний бренд м. Львова	85
<i>Зеленко О. О., Шепелєва Н. В.</i> Порівняльна характеристика регіонів України в контексті розвитку етнотуризму	93
<i>Карпенко Ю. В., Гвоздик Т. О.</i> Етнографічний туризм як інноваційна форма збереження та відродження історико-культурної спадщини регіону	101
<i>Клапчук М. В.</i> Музеї Делятинщини як основа для розвитку етнотуризму в регіоні	108
<i>Костючик С. В., Герасимчук Л. В.</i> Інноваційно-інвестиційний механізм розвитку туристичної індустрії в Україні	113

<i>Кучинська І. В.</i> Народні ремесла та художні промисли Карпатського регіону як важлива складова регіонального туристичного продукту	119
<i>Кушнірчук-Ставнича О. М., Дубецька Т. В.</i> Інвестиційна підтримка розвитку етнотуризму на Гуцульщині	134
<i>Литовченко І. В., Ключко Є. Д.</i> Етнографічний туризм як засіб підвищення туристичної атрактивності Полтавщини	140
<i>Логвин М. М., Самченко Ю. В.</i> Національно-етнічні характеристики населення ЄС як фактор розвитку етнічного туризму	146
<i>Лозинський Р. М.</i> Наукова спадщина Архипа Данилюка як джерело інформації для формування етнічних й етнографічних турів	153
<i>Луців Н. В., Караман О. М.</i> Борщівська вишивана сорочка — товарний бренд Тернопільщини	160
<i>Матлай Л. С.</i> Національна кулінарна дипломатія у формуванні позитивного іміджу України	168
<i>Муравська С. В.</i> Етнічні фестивалі як способи промоції корінного туризму в Україні	174
<i>Корнелюк С. В., Нетробчук І. М.</i> Етнофестивалі у Волинській області	180
<i>Орлова М. Л., Арабаджи В. Г.</i> Гагаузький етнічний фестиваль «Хедерлез»: концепція проведення	189
<i>Паньків Н. Є.</i> Сучасні тенденції ринку етнічного туризму в Україні	197
<i>Підцерковна К. В.</i> Етнофестивалі Луцька як засіб популяризації етнічної культури	204
<i>Побігун О. В.</i> Вишиванкові паради як засіб популяризації етнічної культури	212
<i>Редько В. Є.</i> Місце етнотуризму у формуванні туристичного іміджу Дніпропетровської області	219
<i>Родненко К. В.</i> Використання об'єктів історико-культурної спадщини для розвитку етнотуризму в Харківській області	225
<i>Саркісян Г. О.</i> Розробка проекту етнотуристичного розважального готельно- ресторанного комплексу в с. Холодна Балка Одеської області	232
<i>Семеніхіна В. В.</i> Унікальність решетилівської вишивки як складова розвитку етнотуризму Полтавської області	241

<i>Смирнов І. Г., Бондарчук Ю. С., Гладка К. М., Мішеніна Н. О.</i> Українське чумацтво як ресурс етнотуризму (в контексті логістики туризму та гостинності)	250
<i>Стахів О. З., Цимбала О. С.</i> Сучасні тенденції розвитку музеїв під відкритим небом (на прикладі діяльності скансенів у країнах Північної Європи)	258
<i>Тертична Ю. В.</i> Оцінка туристичної привабливості етноекзогенного туризму Закарпатської області (за результатами соціологічного дослідження)	267
<i>Цимбалюк М. Ф., Цимбалюк В. М., Вихопень Т., Фесюк Г. Ю.</i> Вишиванковий бренд в сільській місцевості — важлива умова розвитку сільського туризму (на прикладі Жовківського Розточчя)	278
<i>Щербань О.</i> Етностратегія розвитку сільського зеленого туризму у Полтавщині (на прикладі етнофестивалів «Борщик у глиняному горщику»)	285
<i>Яковичина М. С., Семенюк Д. С.</i> Перспективи розвитку етнотуризму на Рівненщині	292

УДК 069.02:338.48

*Стахів О. З., Цимбала О. С.
Львівський інститут економіки і туризму*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МУЗЕЇВ ПІД ВІДКРИТИМ НЕБОМ (на прикладі діяльності скансенів у країнах Північної Європи)

У статті проаналізовано сутність поняття «скансен», окреслено історію становлення та розвитку музеїв під відкритим небом. Розглянуто актуальність створення, функціонування та збереження таких музеїв у сучасному світі. Окреслено особливості роботи скансенів у наш час. Проаналізовано роль і місце музеїв під відкритим небом у сучасній туристичній індустрії. За основу взято діяльність найвідоміших скансенів країн Північної Європи.

Ключові слова: музей під відкритим небом, скансен, етнокультурна спадщина, автентична пам'ятка, етнографічний експонат, майстер-клас, музейна послуга.

Час зупинився, а життя триває

В умовах глобалізації особливої актуальності набуває проблема збереження архетипів етнічної самоідентифікації. Одним із шляхів у вирішенні цього питання є вивчення суспільством своєї культурної спадщини. Етнографічні музеї спрямовують свої зусилля на збирання і вивчення пам'яток архітектури, побуту, матеріальної і духовної культури народу чи окремої етнічної групи. Це робить їх важливим засобом збереження історичної та етнокультурної спадщини будь-якої країни. Цим викликам сучасності повною мірою відповідають експозиції скансенів або музеїв «просто неба». Вони є інноваційними за своєю суттю, а максимальне наближення відвідувача до реальності попередніх епох робить їх привабливими для широких верств населення.

Скансен — це розповсюджена форма етнографічних музеїв під відкритим небом, що формуються на ґрунті музеєфікації репрезентативних фрагментів етноландшафтного середовища й об'єктів нематеріальної етнокультурної спадщини. У них проводиться комплексна реконструкція минулого, історичні будівлі є не просто окремими експонатами, а створюють взаємозв'язаний комплекс. Таким чином, відвідувачі мають можливість побувати в реконструйованому населеному пункті минулого, отримати загальне уявлення про історію відповідної країни або місцевості [2].

Основна мета і завдання при створенні та функціонуванні музеїв під відкритим небом полягає у:

- збереженні найцікавіших автентичних пам'яток архітектури;
- створенні умов для вільного доступу до цих будівель широким верствам населення, підвищенні їхнього культурного рівня;
- показі народної культури і архітектури, предметів побуту, знарядь праці, ужиткового мистецтва, тобто створенні моделі автентичного ландшафтного середовища;
- відродженні народних ремесел і проведенні фольклорних свят;
- сприянні розвитку індустрії туризму;
- вирішенні наукових проблем, пов'язаних з пошуком, збором, вивченням, реставрацією експонатів [6].

Скансени виконують низку функцій, а саме культурно-просвітницьку, комунікативну, компенсаторну, рекреативно-оздоровчу, екологічну та соціальну.

Існують дві концепції створення музеї просто неба. Перша передбачає формування території «паркового типу», коли будівлі розташовують без взаємозв'язку. Кожна споруда представлена окремо, як картини у музеї. Друга — «збирального типу», відповідно до якої будівлі презентують у сільському або міському ансамблях, до яких вони належать. Ця концепція лежить в основі створення та роботи більшості скансенів.

За способом формування скансени поділяються на:

- переміщені (складаються з перевезених у розібраному вигляді на певну територію архітектурних експонатів);
- стаціонарні (організуються на основі існуючих на окремій території пам'яток: садиб, вулиць, цілого села чи міста);
- змішаного типу (включають місцеві та перевезені пам'ятки) [2].

Музеї під відкритим небом (скансени) є одним з найцікавіших явищ у культурному житті Європи. Історія їх виникнення сягає рубежу XIX–XX ст. і налічує вже 120 років. Саме у час бурхливого розвитку промисловості та початку світової ідустріалізації у Північній Європі виникли музеї під відкритим небом. Першу спробу організувати такий музей здійснили норвежці у 1867 р.: декілька селянських будівель та церква були перенесені на спеціальну територію поблизу Осло. А перший у світі повноцінний музей просто неба створений 1891 р. у Стокгольмі (Швеція) вченим-етнографом Артуром Газеліусом. Вчений спостерігав за наступом цивілізації і урбанізації, які швидко змінювали темп і стиль життя народу; як наслідок — зникали цілі пласти традиційної культури. Щоби запобігти цьому, вчений придбав ділянку землі на острові Юргорден і зібрав з усієї країни

етнографічні експонати. Оскільки ця ділянка землі межувала зі старою фортецею (на шведську мову фортеця перекладається як «skans»), то зрештою новий музей під відкритим небом назвали «скансен». Цей музей став першим у світі етнографічним музеєм просто неба. А ідея отримала досить швидкий розвиток. У кінці XIX ст. виникла ціла мережа схожих музеїв, які теж одержали назву «скансени», а саме слово набуло загального змісту як синонім поняття «музей під відкритим небом». У 1918 р. в Північній Європі існувало вже 50 музеїв, при чому в Швеції таких музеїв у цей час нараховувалося близько 30. Ініціаторами їх створення були або приватні особи, або наукові чи культурні товариства, іноді — місцеві адміністрації [1].

Активізація створення музеїв просто неба була відображена в діяльності Міжнародної ради музеїв (ICOM — International Council of Museums). На першій конференції в Парижі (1948 р.) заслухали доповідь, присвячену музеям просто неба. Проблеми їх розвитку розглядали і на Генеральній конференції ІКОМ, що відбулася 9 липня 1956 р. в Женеві. Діяльність таких музеїв отримала високу оцінку, була визнана необхідність організації спеціальної наукової конференції для обговорення проблем розвитку музеїв цього типу. Через рік ця конференція відбулася у Копенгагені і в Стокгольмі, де зустрілися представники 13 держав (в основному західноєвропейських). Конференція прийняла Декларацію, в якій були сформульовані цілі музею просто неба, дана його наукова дефініція. А створення таких музеїв відкрило якісно новий етап в історії музейного будівництва і водночас новий напрям музейного туризму [2].

Зараз у Європі нараховується понад 2000 музеїв просто неба. Найбільше скансенів у скандинавських країнах (Швеція, Норвегія, Фінляндія), чимало розташовано й на території Данії, Німеччини, Чехії, України, Латвії, Естонії, Литви, Грузії, Білорусі. Парки культурної спадщини створюються в країнах Азії та Америки.

Для представлення особливостей роботи музеїв під відкритим небом у наш час нами було обрано три музеї, що розташовані у країнах Північної Європи. Це саме той регіон світу, де музеї цього типу почали формуватися і на сьогодні мають найдовшу історію діяльності. Для аналізу обрано шведський Скансен, данське «Старе місто» в Орхусі та музей «Майхауген» у Норвегії.

Шведський Скансен — це перший в світі етнографічний музей під відкритим небом, заснований ще в 1891 р. Сьогодні Скансен — масштабний етнографічний комплекс, що включає в себе більше 150 будинків, садиб і маєтків XVI–XX ст., звезених сюди з усієї Швеції. Основне тло скансену — відтворення середньовічного живого міс-

течка. Тут знаходяться цікаві міські квартали з майстернями складува, середньовічна гончарня, кузня, пекарня; маєток Скогахольм (Skogaholm) і красива дерев'яна церква Сеглура (Seglora), а також ринкова площа Болльнесторьєт (Bollnastorget). Всередині будинки зберігають дух свого часу, повністю занурюючи відвідувачів в атмосферу минулого. У садибах, дбайливо перенесених на територію музею, можна ознайомитися зі способом життя шведських селян, міщан і знаті. Більше того, практично кожен дім «населений мешканцями» (це музейні працівники та волонтери, вони одягнені у стилізовані костюми, проводять невеликі екскурсії у межах відповідних частин музею) [5]. Так, у будинку рибалки пані плете сіті, у пекарні — жінка місить тісто, розкачує і пече плескачі, і тут же можна їх скуштувати з маслом. На головній площі музики грають національні мелодії, а танцюристи вчать усіх охочих народним танцям. Вулицями гуляють люди у традиційному одязі минулих епох; вони живуть там — перуть білизну, вирощують городину, годують тварин. Така картина повертає відвідувачів на кілька сотень років, а музейна атмосфера стирає межі часу та створює ілюзію реальної давнини.

Для тих, хто цікавиться традиційними ремеслами, відкритий невеликий магазин з ремісничими товарами. На території парку побудовані тераріум, мавпятник і зоопарк, де можна побачити представників фауни Швеції: лося, ведмедя, рись, вовка, росомаху і тюленя.

Скансен — не просто музей, це ще й місце розваг. Як правило, більшість свят шведи та гості країни проводять саме у Скансені. Практично кожен житель Стокгольма обов'язково відвідує Скансен під час різдвяних канікул. У цей час в музеї облаштовують ярмарку, атракціони і різдвяний шведський стіл. У теплу пору року проходять численні заходи — танці навколо вогнища, виступи джаз-бендів і фолк-гуртів, фестивалі пісні і танцю. Також у святкові дні тут працюють численні ремісники, відбуваються майстер-класи. Дітям безсумнівно припадуть до смаку майданчик з гойдалками, а також можливість здійснити екскурсійну поїздку територією музею на паровозіку. Більшість продукції, яку виготовляють працівники музею (керамічні вироби, ручну вишивку з мотивами природи та архітектури Скансена, іграшки зі скла, також солодощі: булочки з корицею, карамельні цукерки, мигдалеве печиво) можна купити одразу ж у майстерні або у крамниці музею. Також у Скансені діють ресторани і кафе, в яких готують найкращі шведські кухарі. Окремі заклади розмістилися у старовинних громадських будівлях.

Музей працює цілий рік. Вартість вхідного квитка у Скансен залежить від пори року та святкової програми. У міжсезоння (осінь,

зима і рання весна) — дорослий квиток коштує у межах 100 крон (10,75 євро). Влітку ціна квитка доходить до 180 крон (19,5 євро); квитки для пенсіонерів коливаються в межах 80–160 крон, а дитячі квитки (від 6 до 15 років) цілий рік продають за 60 крон (6,5 євро) [5] (табл. 1).

У сусідній Данії від 1909 р. діє етнографічний музей «Старе місто», що розташований у місті Орхус, другому за розмірами місті Данії. Щороку цей музей відвідують 360–450 тис. осіб, з них близько 25 % — це іноземні гості. «Старе місто» відкрили невдовзі після автентичного шведського Скансену. Втім, самі данці вважають свій музей просто неба першим у світі у своєму роді. Бо тут головний акцент — саме на міській культурі та міських будівлях. У цьому чудовому музеї під відкритим небом знаходиться більше 75 від-реставрованих старовинних споруд, зібраних практично зі всієї Данії. Тут діє 27 житлових приміщень, 34 майстерні і магазини, аптека, школа, пошта, храм та ін. Музей відомий колекцією доісторичних артефактів [3].

На території цього музею відвідувачі мають змогу побачити різні майстерні — капелюшну, шевську, іграшкову, покуштувати смачну випічку в кондитерській, відвідати аптеку, будинок кравця і винороба, а також подивитися предмети кухонного начиння давніх часів. Прогулюючись територією музею під відкритим небом, можна милуватися старовинними будівлями, які зібрані зі всієї країни, побачити, як вулицями проїжджають упряжки, кінні екіпажі, а «мешканці» ходять у старовинних національних костюмах. Також тут працює кілька магазинів, кузня, відкритий театр. Навіть поліцейські тут носять старовинну форму. Окрім манекенів у скансені працюють професійні актори та волонтери. Вони готують їжу, рубають дрова займаються рукоділлям і обслуговують покупців у своїх магазинах та майстернях. Щоби вповні відчувати дух епохи, відвідувачі мають змогу не просто спостерігати за процесом, а й поспілкуватися з ними та допомогти у роботі.

Музей «Старе місто» має необхідну інфраструктуру для задоволення потреб відвідувачів, зокрема ресторани та крамниці. Спробувати традиційні данські рецепти можна у прекрасному «чайному саду» (Simonsen's Tea Garden) і в стильному кафе Entrance; також облаштовано спеціальні місця для пікніка (The Lunch Box), де відвідувачі можуть смакувати власною їжею і напоями.

Музей «Старе місто» працює щодня, зазвичай, з 10:00 і до 16:00–17:00–18:00 години (залежно від сезону). Середня вартість вхідного квитка до музею коштує 15 євро, однак вартість змінюється залежно від періоду року, святкової програми, вікової категорії відвідувачів.

Так, вартість для дорослих відвідувачів коливається в межах від 10 до 18,5 євро, для студентів — 5,5–10 євро; відвідувачі в екскурсійній групі (за умови, що група включає не менше як 20 осіб) оплачують в різний час від 8 до 15 євро. Для дітей віком до 17 років вхід — безкоштовний [3].

У норвезькому місті Ліллехаммері знаходиться унікальний етнографічний музей під відкритим небом «Майхауген». Основою його експозиції стала приватна колекція, яка належала Андерсу Сандвінгу. У цьому музеї представлено зібрані Андерсом стародавні предмети побуту та культури. Тут зібрано безліч дерев'яних споруд долини Гудбраннсдален. На 2000 кв. м. під дахом і 30 гектарах під відкритим небом можна побачити автентичний будинок норвезького селянина, садибу священика, рибальську хижу, музей пошти, школу, залізницю тощо. Приходячи сюди, відвідувачі мають можливість на кілька годин перенестися на 3–4 століття назад та поринути у побутове життя людей XVII–XVIII ст. На території музею Майхауген працюють майстерні, де можна побачити технологію виробництва деяких речей (вироби з металу), що передавалась з покоління в покоління, купити оригінальні сувеніри, створені місцевими ремісниками (ретро іграшки, тканини, гобелени, кераміку) [5].

Не забули творці музею і про дітей: у «живому куточку» можна погодувати домашніх тварин. Також є можливість навчитися старовинних ігор та забав. Майхауген пропонує безліч сімейних заходів в Ліллехаммері. У дитячий зимовий день діти різного віку можуть взяти участь у веселих зимових розвагах: стрибки, біг, біатлон, катання на санях, прогулянки на снігоступах, вікторини та інші ігри в снігу. Також можна відвідати табір дроворуба на відкритому повітрі. Дитячий літній день проводиться щороку в кінці серпня і пропонує більше 40 заходів для дітей різного віку. Вони можуть взяти участь у пошуках золотого скарбу, виготовленні виробів з дерева, скелелазінні, випасанні телят, стрільбі по мішенях, пожежогасінні, риболовлі, їзді на канатній дорозі, кінному «таксі», каное та в інших цікавих заходах.

На території музею під відкритим небом знаходиться сувенірний магазин. Асортимент подарунків і сувенірів — в різних цінових категоріях. Серед іншого тут можна купити цукерки, виготовлені за давніми технологіями. На території музею цілий рік працює кафе на 120 гостей. У деякі будинки облаштовані спеціальною системою для використання аудіогідів. Цікавою альтернативою знайомства з експозицією музею може стати прогулянка різними епохами з театралізованими музичними виставами.

З травня до серпня Майхауген працює щодня з 10:00 до 17:00. В інший час року музей працює з 11:00 до 16:00, а в понеділок та деякі святкові дні — закритий. Ціна вхідних квитків для дорослих влітку складає 170 крон (18 євро), взимку — 130 крон (13,7 євро). Вхідна оплата для дітей від 6 до 15 років також коливається з огляду на сезон: літо — 65 крон (6, 8 євро), зима — 85 крон (9 євро) [4].

Музей під відкритим небом «Майхауген» міста Ліллекхаммер четвертий рік співпрацює з Музеєм народної архітектури та побуту у Львові. Співпраця відбувається за підтримки Директорату збереження культурної спадщини Норвегії. Працівники музеїв обмінюються досвідом у збереженні національної та культурної спадщини. Зокрема, у музеї «Майхауген» в норвезькому місті Ліллекхаммер проводилася виставка давнього національного одягу із колекції Музею народної архітектури та побуту «Шевченківський гай». На виставці було представлено вбрання 10 етнографічних зон з фондів українського музею, зокрема: чорно-білу графічну вишивку з Сокальщини, Яворівщини, Жидачівщини, жіночий та чоловічий святковий одяг і аксесуари [8].

Важливою складовою роботи сучасних музеїв, і скансенів у тому числі, є не лише створення якісного «музейного продукту», але і його успішна реалізація на ринку туристичних послуг. Окремим аспектом цього питання є цінова політика музею, яка впливає на рівень відвідуваності закладу. Для наочності нами представлений аналіз цін на вхідні квитки до проаналізованих скансенів Швеції, Норвегії та Данії (табл. 1).

Середня ціна вхідного квитка для дорослого у проаналізованих музеях становить близько 13–14 євро, але вона коливається залежно від сезонності та особливостей діяльності музею, святкових програм. Наприклад, влітку ціна вхідного квитка, зазвичай, вища ніж взимку. Також у цих музеях діє система пільгових знижок на вхідні квитки для окремих вікових груп. Так, вхід для дітей є безплатним у данському музеї Старе Місто, а у шведському Скансені та норвезькому «Майхаугені» є наполовину дешевшим. Діють знижки для студентів, пенсіонерів, учасників організованих груп. Окрім цього, музеї звичайно мають розвинену систему додаткових музейних послуг.

Для скансенів завжди було актуальним питання «оживлення» статичної музейної експозицій та створення динамічного музейного середовища. Важливою тенденцією сучасних музеїв під відкритим небом є «оживлення» експозицій не лише шляхом відтворення святкових церемоній та обрядів, але й запровадженням постійно діючих пекарень, водяних млинів, гончарних майстерень, крамниць, збереження інших традиційних ремесел. Характерним прийомом показу

народного побуту стала присутність в історико-етнографічних музеях-скансенах доглядачів-аніматорів, включення в експозиції об'єктів нематеріальної спадщини, застосування прийомів театралізації, проведення фестивалів народних ремесел (із майстер-класами для туристів), календарно-звичаєвих та сімейних свят із залученням професійних та аматорських творчих колективів.

Таблиця 1

Цінова політика скансенів (на прикладі країн Північної Європи)

	Сезонність	Ціна квитка для дорослих	Ціна квитка для студентів	Ціна квитка для дітей	Ціна квитка для учасників екскурсійних груп
Скансен, Швеція	січень–березень (низький сезон)	100 крон 10,75 євро		60 крон ¹ 6,5 євро	80 крон 8,50 євро
	червень–серпень (високий сезон)	180 крон 19,5 євро			160 крон 17,25 євро
Старе Місто, Данія	січень–березень ² (низький сезон)	75 крон 10,35 євро	40 крон 5,52 євро	0 ⁴	60 крон 8,28 євро
	29 березня–29 грудня (високий сезон) ³	135 крон 18,63 євро	70 крон 9,66 євро		110 крон 15,18 євро
Майхауген, Норвегія	січень–14 червня 16 серпня–грудень (низький сезон)	130 крон 13,8 євро	95 крон 10,10 євро	65 крон ¹ 6,9 євро	не зазначена вартість для учасників груп, однак діє сімейний квиток
	15 червня–15 серпня (високий сезон)	170 крон 18 євро	115 крон 12,25 євро	85 крон ¹ 9 євро	

¹ діти від 6 до 15 років

² окрім періоду з 13 до 21 лютого, коли вартість підвищується до 110 крон

³ окрім окремих періодів, коли ціна децю зменшується до 110 крон

⁴ діти віком до 17 років

Отже, у ХХІ ст. музеї просто неба перетворюються на «живі» музеї з насиченими анімаційними програмами у відтвореному історичному середовищі. Як наслідок — туристів приваблюють не лише окремі споруди, предмети старовини, а й професійні працівники-аніматори, які своїми заняттями відтворюють побут, поведінку, матеріальну і духовну культуру попередніх епох. Музеї просто неба, зазвичай, багатофункціональні. Вони є науково-дослідними установами, збирачами пам'яток матеріальної і духовної культури, а також

підтримують своєрідний зв'язок між поколіннями народу шляхом організації виставок, фестивалів, відродження народних промыслів. Отже, можна цілком обґрунтовано стверджувати, що скансени за час свого існування не тільки не втратили актуальності, але й стали важливою складовою збереження етнічної культури людства.

Література

1. Башкатов Ю. Ю., Терпиловський Р. В. До історії скансенів у Європі / Археологія і давня історія України: Зб. наук. пр. — К.: ІА НАН України, 2011. — Вип. 5. — С. 7–16.
2. Данилюк А. Українські скансени. Історія виникнення, експозиції, проблеми розвитку. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. — 104 с
3. Офіційний сайт данського музею «Старе місто» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.dengambleby.dk/the-old-town/>
4. Офіційний сайт музей під відкритим небом «Майхауген» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://maihaugen.no/>
5. Офіційний сайт шведського Скансену [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.skansen.se/en/kategori/english>
6. Пінчук О.Є. Сучасні технології організації сімейного дозвілля в музеях просто неба [Електронний ресурс] : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Педагогічні та рекреаційні технології в сучасній індустрії дозвілля» (Київ, 2004). — Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/pinchuk.htm
7. Севан О. Г. Музеи под открытым небом Европы [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ecovast.ru/images/europmuseum.pdf>
8. Швед О. У норвезькому музеї показали давній український одяг [Електронний ресурс] // *Gazeta.ua*. — 12 липня 2013 р. — Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/culture/_u-norvezkomu-muzeyi-pokazali-davnij-ukrayinskij-odyag/506661?mobile=true

Stahiv O. Z., Tsyymbala O. S.

MODERN TRENDS OF MUSEUMS UNDER OPEN AIR DEVELOPMENT (on the example of activity of skansens in the countries of North Europe)

The essence of concept «skansen» is analysed in the article, history of becoming and development of museums under open air are outlined. Topicality of creation, functioning and preserving of such museums in the modern world are considered. The peculiarities of work of skansens nowadays are outlined. A role and place of museums under open air in modern tourist industry is analysed. The activity of well-known skansens in countries of North Europe is taken into consideration.

Key words: museum under open air, skansen, ethnic and cultural heritage, authentic monument, ethnographic exhibit, master-class, museum service.